

BEGOÑA (III): LOIOLA'KO IÑAKI DEUNA

Eleiza barriaren eregintza aurrera joiala, santutasunagaitik eta eleiz-ardureagaitik ospetsuak ziranak jarri ziran Begoña'gaz artu-emonetan. Labur baiño ez ba'da be, gogoratu daiguzan: Loiola'ko Iñaki Santua, Borja'ko Frantzisko santua eta Kalagurri'ko Gotzain zan Luko'ko Juan Bernal Diaz dira.

Erdi-Aroa amaitu-barria zan eta munduko egoerea ez ain ona. Bizkai'tarrak erlejiño-zaleak zirala ezin ukatu, naikoa da zenbat eleiza egiten ziarden gogoratzea. Baiña emengo erlejiño-zaleak bere gaisoa eukan eta osagille baten bear-izana be bai: Eleizako araubidea ez zan onena, abadeen bizitza ez zan beti erdugarria, erria lar ezjakiña zan arlo onetan. Arazo astunak ziran eta aldi barri bat asi bear zan une aretan urtenbidea emon bear jaken.

1.545n. urtean, orrillaren 25n. egunean artu eban Gotzain-ardura Kalagurri'ko Gotzain onek eta bere ardura-pean eukan Bizkaia. Gotzain txalogarria izan zan Kalagurri'koen artean, Trento'ko Batzar Nagusianberba egin eban, euskeraz be bai, eta gure fede-bizitzaren edestian urrezko izkiakaz idatzi-bearrekoa da bere izena. Euskalduna zan jatorriz, ondo ulertzen ebazan lurralde onen bear-izanak eta arduraz lagundu eutson erri oneri. Orregaitik goratu eban Borja'ko Frantzisko Deunak. Lenengo urte batzuk Gasteiz'en igaro ebazan inguruan euskaldunak ebazala eta Gotzain-barri zala sendotza emon eban Luko bere aurretiko-koen errian. Gero Bizkai'ko agintariakaz berbatu ondoren, artzain-ikustaldia egin eban Bizkai'ra, antxiñatik bete barik egoan Gotzain-zerregiña beteteko. Gotzaiñak Bizkai'ra sartzea galazota ei eukan, bear ba'da amarrenen arazoagaitik. Orregaitik lenengo berba egin bear izan eban emengo agintariakaz. Urrengo urtean sinodoa egin eban Gasteiz'en.

Eleizbarrutia ondo zaintzeko laguntzaille onak billatu ebazan, batez euskera ekienak eta orretarako jaio barria zan josulagunen lagundira jo eban. Gotzaintza artu baiño lenago be berba egin eban aita Araoz'egaz eta Fabro aita zoriondunagaz eta Iñaki Deunari berari be eskutitza egin eutson, euskeraz egiten dan toki areitan bear-izan aundiak dagozala eta etorri leitekezan josulanari laguntzeko gertu egoala esanez. Iñaki bera be euskalduna zala gogoratzen dautso.

Iñaki Deunak ezin emon izan eutson baietzik, oraindiño gitxi ziralakoa, baiña gauzea ez zan geratu aiztuta. 1.550n. urtean eskiñi eban lenengo laguntza eta urrengo urtean barriro egiten dau eskaria Gotzaiñak, bear-izan aundia eta euskaldunen bear-izana egoala gogoratuz. Loiola'tarrak Borja'ko Frantzisko ta Araoz aita bialtzea erabagi eban. Une onetan agertzen da Begoña'ko Santutegia, Gotzaiñaren ustez Bilbao'n eta Bizkai osoan apostulu-lana egiteko toki egoki lez eta Jesus'en Lagundiaren eskuetan iztea erabagi eban Gotzaiñak.

Bilbao'k garrantzi aundia eukan Gotzain onentzat: Uri nagusia da, Bizkai guztiak eukan onen bear-izana, emen egiten ziran salerosketarik aundienak, okerreko sinistea euketak be emen agertzen ziran arriskugarri, Aide Nagusien arteko burrukak samingarriak ziran. Arduraz jokatu bear zan ba, eleiz-zaintzaillea edo patronoa nor izango zan eztabaidatzen zan aldi onetan.

Luko Gotzaiñak eskutitza egin eutson V Karlos erregeari eta beste gizaundi batzui. Azkenean Loiola'tarrak jokabide batzuk eskiñi eutsozan Biena'n egoan aita Jaio'ri, Erregea be an egoan-eta. Nor dan ez dakigun Kardinal bat be sartu zan bitarteko.

Bide onetik joiazan gauzak baiña Errege-Etxekoa zan Gamiz'ko Alonso'ren eskutitz batek gelditu eban dana: Eskutitza egin eutson Luko gotzaiñari, onek Loiola'ko Iñaki'ri bialdu eutson eskutitz ori eta onek Borja'ko Frantzisko'ri. 1.552n. urtean Bilbao'ra etorri zan santu au eta Solis aita bere lagunak auxe diñosku: "Begoña'ko Andra Maria'rena, oneraspen aundiko eleizea da baiña uritik urrin dago eta eleiza onen zaintza eztabaidatua da Begoña'ko Gregorio'k zaintzaille izan nai daualako, eta beste zio batzukaitik, ez dala egokia uste izan zan".

Orrelan amaitu zan pozezkoa eta itxaropenezkoa zan arazo ori. Ez dakit geroago ala lenago, Loiola'ko Iñaki deunak Bermeo'n etxe bat sortzeko eskutitza be egin eban erri aretara. An be azkenean ezetza artu eban. Olakoetan beti gauzea ona dala ikusten da eta ez da egiten, beste norberekeri batzuk bitartean sartzen diralako.

OLAZARTAR MARTIN'EK

ZER ALDIZKARIA

Ordaindu, mesedez, ZER aldizkaria! (3.000 pezeta) kontu onetan:

EUSKERAZALEAK

BILBAO BIZKAIA KUTXA

Bilbao, 2095 0000 7 4 20.000 8961-5

Adiskide! Mesedez ZER aldizkaria aurrera eroaten lagundu eiguzu!

Ebagi orri onetan txarteltxu au eta eroan BBK'ra eta ordaindu 3.000 pezeta. Ez dozu ezer be idatzi bear.

Baiña aztu barik esan Kutxan zeure izena eta zeure erriarena.

Eskerrik asko!